

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Οι άνθρωποι που σημάδεψαν την κοινωνική και πνευματική ζωή του αιώνα που φεύγει, όπως τους σκιαγραφούν ειδικοί συνεργάτες των «ΝΕΩΝ»

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ-ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ
Βασίλης Παναγιωτόπουλος



πό την αναζήτηση του Θεού, η αναζήτηση του Θεού από τις πολιτικές του ιδέες. Δεν εγκαταλείπει ένα ενδιαφέρον για να προχωρήσει στο επόμενο, αλλά μεταφέρει τα παλιά του ενδιαφέροντα μαζί του, καθώς συγκεντρώνει καινούργια. Ο εθνικισμός του αποτελεί συνέχεια του αισθητισμού του, ο κομμουνισμός του του εθνικισμού του, ο αντικομμουνισμός του συνέχεια των ιδίων συστατικών που παρήγαγαν τον κομμουνισμό του. Και όλες αυτές οι πολιτικές και μεταπολιτικές θέσεις είναι εκδηλώσεις ορισμένων συνεχών θέσεων απέναντι στον θάνατο, τον Θεό και την αστική τάξη, ορισμένων ψυχολογικών αναγκών και ενός μεταφυσικού συστήματος που προσέθετε κοσμολογική σημασία στις εγκόσμιες-υλικές του δραστηριότητες».

“ Σε όλο του το έργο δύο είναι οι βασικοί τύποι ηρώων που καθορίζουν τόσο τη θεματική του όσο και την ανάπτυξη των ιστοριών του: από τη μια ο ήρωας, ο υπεράνθρωπος, από την άλλη ο απλός, καθημερινός άνθρωπος, ο λαός. Ο πρώτος ηγεΐται, ανοίγει δρόμους, θυσιάζεται για τις ιδέες του, ο άλλος, συνήθως ως συλλογικό υποκείμενο, ως χορός στις τραγωδίες του, ακολουθεί, διστάζει, ματαιώνει τα μεγάλα σχέδια από φόβο και αντίδραση

”
κά, εφημερίδες και εγκυκλοπαιδικά λεξικά, έγραψε σχολικά βιβλία, ενώ για πολλά χρόνια μετέφραζε, κυρίως για λόγους βιοποριστικούς, μελέτες, άρθρα και λογοτεχνικά έργα, σφραγίζοντάς τα με την ιδιότυπη γλώσσα του και την προσωπικότητά του: Νίτσε, W. James, Μπερξόν, Δαρβίνο, Μπίλνερ, Μέτερλινκ, Έκκερμαν, Πλάτωνα, ακόμη τη **Θεία Κωμωδία** του Δάντη, τον πρώτο **Φάουστ** του Γκαίτε κ.ά. Τέλος, σε συνεργασία με τον καθηγητή Ι. Κακριδίη την **Ιλιάδα** και την **Οδύσσεια**.

Το 1914-1915 περιηγήθηκε συστηματικά την Ελλάδα μαζί με τον Άγγελο Σικελιανό, που είχε γνωριστεί στον Εκπαιδευτικό Όμιλο. Τα αλληπάλληλα ταξίδια του στο εξωτερικό (Γερμανία, Γαλλία, Ελβετία, Αυστρία, Ισπανία, Σοβιετική Ένωση, Ιαπωνία, Κίνα, Αγγλία, Ιταλία, Αίγυπτος, Σνά, Παλαιστίνη, Κύπρος),

κυρίως ως ανταποκριτής διαφόρων εφημερίδων, του έδωσαν το υλικό για τα περίφημα ταξιδιωτικά του βιβλία: **Ιταλία, Ισπανία, Αίγυπτος, Σνά** (1927), **Τι είδα στη Ρουσία** (1928, τόμ. Α'-Γ'), **Ισπανία** (1937), **Ιαπωνία - Κίνα** (1938), **Αγγλία** (1941), **Ιταλία, Αίγυπτος, Σνά, Ιερουσαλήμ, Κύπρος** (1961). Του έδωσαν, επίσης, τη δυνατότητα να ζήσει από κοντά μεγάλα γεγονότα που σημάδεψαν τον αιώνα μας (όπως ήταν η ρωσική επανάσταση) και να γνωριστεί με εξέχουσες προσωπικότητες. Σ' αυτόν τον απειπλόητο βίο δεν σταματούσε να μελετά και, κυρίως, να γράφει αδιάκοπα, διορθώνοντας συχνά και μεταπλάθοντας τα έργα του. Παράλληλα, άρχισε να γίνεται γνωστός στην Ευρώπη με μεταφράσεις έργων του και με δύο δικά του μυθιστορήματα, γραμμένα στα γαλλικά, το 1929 το **Toda-Raba** και το 1936 το **Le Jardin des Rochers**.

Συχνά αποζητούσε τη δημιουργική απομόνωση, ενώ άλλοτε δρισκοτόταν στο προσκήνιο με δημόσιες δραστηριότητες (1919-20 διευθυντής στο υπουργείο Περιθάλψεως, 1945 ίδρυσε τη Σοσιαλιστική Εργατική Ένωση και για δύο μήνες έγινε υπουργός άνευ χαρτοφυλακίου στην κυβέρνηση Σοφούλη). Η υποψηφιότητά του για την Ακαδημία Αθηνών και για το βραβείο Νόμπελ πολεμήθηκαν στη χώρα μας από συντηρητικούς και αντιδραστικούς πολιτικούς και καλλιτεχνικούς κύκλους. Αποφασισμένος να σταδιοδρομήσει ως συγγραφέας στο εξωτερικό, εγκαταστάθηκε μόνιμα στη Γαλλία από τα μέσα του 1946 (πρώτα στο Παρίσι, μετά στην Αντίμπ). Εκεί του δόθηκε η δυνατότητα να αφοσιωθεί απερίσπαστος στο γράψιμο και να δημιουργήσει τις μεγάλες μυθιστορηματικές του συνθέσεις. Ύστερα από ένα δεύτερο ταξίδι στην Κίνα πέθανε στις 26 Οκτωβρίου 1957 στο Φράμπουργκ της Γερμανίας, αφού πρόφτασε να δει τα έργα του να μεταφράζονται και να γνωρίζουν παγκόσμια επιτυχία.

Ο υιοιαστική αφετηρία του ώριμου πρωτότυπου έργου του μπορούμε να θεωρήσουμε με το βιβλίο **Salvatores Dei - Ασκητική** (1927) γραμμένο στο Βερολίνο. Καταθέτοντας σ' αυτό μια πλατιά εικόνα της κοσμοθεωρίας του, μπόρεσε στη συνέχεια να την ενσωματώσει στη λογοτεχνική δημιουργία του.

Ο Καζαντζάκης θεωρούσε τη δική του **Οδύσσεια** (1938), ποίημα 33.333 στίχων, που αρχίζει εκεί που τελειώνει η ομηρική και τελειώνει ύστερα από πολλές περιπέτειες με τον αφανισμό του ήρωα στον Νότιο Πόλο, ως το κορυφαίο έργο του. Πρόκειται